

Čeladenská fontána

Zpravodaj BESKYDSKÉHO REHABILITAČNÍHO CENTRA

7, 8 / 2018, ročník X.

Časopis ČELADENSKÁ FONTÁNA je vydáván pro zaměstnance, klienty a partnery Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné. Cílem Fontány je přinášet informace všem, kteří se chtějí dozvědět více o tom, jak zde, na úpatí Ondřejníku, pomáháme těm, kteří potřebují upevnit zdraví. Je to jednoduché: díky zdejším mimořádně příznivým klimatickým podmínkám a vysoké úrovni rehabilitační péče je BRC vyhledávaným zdravotnickým zařízením s výbornou pověstí. Za neopakovatelnou a dnes velmi vzácnou atmosférou rodinných lázní k nám jezdí pacienti z celé republiky. Tímto zveme i vás. Všechna vydání Čeladenské fontány najdete také na www.brc.cz.

Foto: Milena Vaculová: Poděkování (kaple Nejsvětější Panny Marie v parku BRC Čeladná)

Vedení Beskydského rehabilitačního centra
a redakce Čeladenské fontány
přejí všem čtenářkám a čtenářům
požehnané Vánoce a v roce 2019
co nejpevnější zdraví a hodně radosti ze života.

HOJENÍ RAN

SPECIALIZOVANÁ OBLAST PÉČE O PACIENTY

Věra Machálková

Ve středu 21. listopadu 2018 proběhl v salonku AD Lara speciální seminář pro zdravotní sestry Beskydského rehabilitačního centra s názvem Vlhké hojení ran, který uspořádali specialisté z firmy Lohmann & Rauscher (L&R). Zdravotní sestra Bc. Romana Kábelová přednášela o nejnovějších postupech ošetřování ran a svůj výklad zároveň doplňovala ukázkami různých druhů zdravotnického materiálu, který tato firma vyrábí, a svými vlastními zkušenostmi z praxe.
(V textu jsou také použity informace z www.lohmann-rauscher.com.)

Postup hojení ran probíhá ve třech krocích, z nichž každý má speciální význam a používá se k němu odlišný zdravotnický materiál. Prvním krokem je příprava lůžka rány, následuje vlastní péče o ránu a třetí krok spočívá v adekvátní kompresi.

KROK 1: DEBRIDEMENT

Debridement je účinná a šetrná příprava lůžka rány, při níž se odstraňuje neživá, nekrotická (odumřelá) tkáň, a je základem úspěšného procesu hojení. Čisté lůžko rány je nezbytným předpokladem pro to, aby řada moderních výrobků k ošetření ran mohla adekvátně účinkovat.

Debridement hlubokých, invazivně chirurgických až povrchových ran se používá například u vředů diabetických, arteriálních, venózních a dekubitálních, u operačních a sekundárně se hojících ran, traumat, popálenin, opaření.

K ošetření se používají výrobky *Debrisoft* a *Debris-*

oft Lolly, se kterými je možné debridement provádět rychle, snadno a téměř bezbolestně. Oba tyto výrobky v našem rehabilitačním centru zdravotní sestry běžně používají. Prvním krokem v cíleném managementu rány se zajistí čisté lůžko rány a šetří se neporušená tkáň, takže optimálnímu hojení ran již nic nebrání. Tyto výrobky mají patentovaná hightech polyesterová vlákna, která efektivně odstraňují debris a exsudát z rány i šupinky a keratózy z kůže v okolí rány. *Debrisoft Lolly* má násadu z polypropylenu, odolnou proti zlomení, která umožňuje snadný přístup k hlubokým ranám (také invazivně chirurgickým) a k těžce přístupným lokalizacím ran. Měkký svazek vláken zajišťuje méně bolestivé použití spolu s vysokým komfortem užití. Díky přesným fixačním švům, ergonomické násadě a viditelným rentgenkontrastním vláknům je zajištěna nejvyšší uživatelská bezpečnost. Tyčinka z monofilamentního vlákna je díky snadné manipulaci inovativním pomocníkem. Předností jsou rychle

viditelné výsledky. *Debrisoft Lolly* šetří čas, vyčištění rány zabere jen 2-4 minuty. Snadno se s ním manipuluje a lze ho používat intuitivně. Při použití je téměř bezbolestný.

KROK 2: PÉČE O RÁNY

Sortiment výrobků L&R pro ošetření ran se skládá z výplní rány a krytí na rány. Jako primární a sekundární krytí lze použít vhodný výrobek v závislosti na mikrobiálním stavu a intenzitě exsudace (výpotku). Tím je zajištěno adekvátní ošetření pro každý stav rány. Moderní ošetření rány zajišťuje řada *Suprasorb* (speciální krytí na rány, kompresy, tampony a tamponády, obvazy na rány a náplasti). Všechny tyto výrobky jsme si v průběhu semináře mohly prohlédnout a „osahat“, s řadou z nich máme vlastní zkušenosti.

tlak. Používají se obinadla s krátkým (*Rosidal*) nebo s dlouhým tahem (*Dauerbinde*) a obinadla adhezivní (*Panelast*, *Porelast*), podle toho, k jakému účelu a jak silné komprese potřebujeme dosáhnout.

ZÁVĚR

Dobré hojení ran je základním předpokladem další úspěšné rehabilitační léčby, a tak byl tento seminář nejen důležitým opakováním postupů péče o rány, ale také seznámením s moderními postupy a s výrobky v této specializované oblasti péče o pacienty. Věřím, že tento článek poslouží našim sestřím k malému opakování a laickým čtenářům přiblíží něco „ze zákulisí“ zdravotní péče v této specializované a stále se rozvíjející oblasti.

KROK 3: KOMPRESNÍ TERAPIE

Kompresní terapie je součástí každodenního života v medicíně a péči a tvoří základ úspěšné léčby při žilních potížích, zejména při *ulcus cruris* (bércových vředech). K dosažení terapeutického cíle jsou potřebná obinadla, která jsou roztažná a zároveň vyvíjejí

Nahoře: Zdravotní sestry si prohlížejí výrobek *Debrisoft Lolly*, který svým tvarem připomíná lízátko.

Uprostřed: Odborná poradkyně pro vlhké hojení ran Romana Kábelová doprovázela svůj výklad praktickými ukázkami.

Dole: Zdravotní sestra BRC Mgr. Monika Oprštná (vpravo) absolvovala speciální odborné vzdělání v oboru vlhkého hojení ran a s výbornými výsledky ošetřuje rány a kožní defekty u pacientů ve všech léčebných domech BRC.

Společnost Lohmann & Rauscher (L&R) je předním mezinárodním dodavatelem vysoce kvalitních zdravotnických a hygienických výrobků. Vyvíjí individuální řešení problémů pacientů a zdravotníků od klasického obvazového materiálu až po moderní systém terapie a péče. Společnost L&R má za sebou více než 160leté zkušenosti s obvazovými materiály a zdravotnickými prostředky.

PNEUMOPUNKTURA

PROCEDURA, NA KTEROU SE PACIENTI TĚŠÍ

Jana Ulčáková

Pneumopunktura je odvětví tradiční čínské medicíny, které napomáhá obnovit stav vnitřní rovnováhy v organismu. Podílí se na úpravě průběhu fyziologických dějů, na ovlivnění nebo úplném odstranění bolesti, zkracuje čas onemocnění a rekonvalescence, redukuje množství užívaných léků a tím napomáhá navrácení pocitu zdraví.

Pneumopunktura je založena na působení oxidu uhličitého na akupunkturní bod a patří mezi formy akupunktury. Je osvědčenou metodou s prokazatelným léčebným efektem. Medicinální CO₂ plyn se aplikuje pod kůži pacienta. Oxid uhličitý je netoxický a není pro lidský organismus nebezpečný, jelikož je běžně produkován buňkami, absorbován krví a eliminován plícemi.

JAK OXID UHLIČITÝ PŮSOBÍ

V podkoží:

- vzestup parciálního tlaku CO₂ (hyperkapnie) vyvolává změny acidobazické rovnováhy ve tkáních,
- překrvení tkání (hyperémie) má účinek analgetický, baktericidní, resorpční,
- pokles pH v podkoží podporuje uvolňování kyslíku z hemoglobinu, využívá tzv. Bohrova efektu, dochází ke zlepšení okysličení, mikroo-

běhu, urychlení metabolismu, výživy a hojení tkáně, zvýšení propustnosti (permeability) kapilár a snížení pevnosti kolagenních vláken, čímž se uvolňuje křečovitě stažené svaly (spasmolytický účinek).

Ve vzdálenějších tkáních:

- je silným periferním vasodilatátorem (rozšiřuje cévy),
- dráždí dechové (vasomotorické) centrum v prodloužené míše, které řídí činnost cév,
- vyvolává reflektorické dráždění přes chemoreceptory (podobně jako reflexní terapie),
- rozšiřuje koronární (věnitě) cévy, zlepšuje prokrvení srdečního svalu, zvyšuje jeho tonus a minimální objem,
- dráždí vagus (bloudivý nerv), vyvolává bradykardii (zpomalení srdečního rytmu) a pokles krevního tlaku,

- vpich do citlivého akupunkturního bodu, který jako ASHI bod bývá shodný se spoušťovým bodem zvýšené dráždivosti ve svalu, bolestivým na tlak (TrP), vyvolá nepatrné, ale informačně významné množství endorfinů.

KDY SE PNEUMOPUNKTURA DOPORUČUJE

Pneumopunktura se nejčastěji doporučuje u degenerativních onemocnění kloubů a páteře s bolestivým syndromem, u pooperačních stavů, akutních a chronických bolestí v kříži (lumbaga a sacralgií) a při artritických a revmatických onemocnění kloubů. Je vhodná při poruchách prokrvení končetin (ischemické choroby dolních končetin, periferního cévního diabetického syndromu, postflebitického syndromu), při onemocnění nervů (neuropatiích) dolních končetin, u poruch funkce cév, projevujících se špatným prokrvením končetin (vasoneurosy). Dále u obrn, částečných neschopností aktivního volního pohybu (paréz HK a DK), při zvýšeném svalovém napětí (spasticitě), pomáhá při útlaku nervu na horní končetině (syndromu karpálního tunelu) a při bolestivých onemocnění lokte (epicondilitidě).

Podle nejnovějších informací v odborné literatuře dochází i k ovlivnění výskytu volných radikálů a ke zvýšení produkce buněčných růstových faktorů, stimujících rozvoj cévních kolaterál (neovaskularizace - novotvorba cév). Dochází k růstu dermálního kolagenu, čehož se využívá k úpravě keloidních, netypicky zhojených jizev.

JAK PROBÍHÁ APLIKACE

Pneumopunkturu provádí vyškolený zdravotnický personál do míst akupunkturních bodů při dodržení sterilních a aseptických zásad, maximálně 200 ml na jedno sezení. K aplikaci CO₂ se používá dávkovač plynových injekcí INDAP INSUF, který je přes redukční ventil napojený na zásobník CO₂, a prostřednictvím jednorázových podkožních jehel se vpravuje plyn do podkoží.

PNEUMOPUNKTURA NEBOLÍ

Aplikace je téměř bezbolestná (aplikované množství plynu je minimální), přesto může při ošetření, nebo bezprostředně po něm, nastat změna pocitů v místě aplikace - mravenčení, teplo až pálení, které bývá v naprosté většině krátkodobé, dočasné a rychle odezní. Jindy může nastoupit pocit příjemně se rozlévajícího tepla, uvolnění, zklidnění. Může se také stát, že nastane nečekaná reakce, kdy se změní příznaky: místo bolesti ošetřovaného kloubu se přechodně zhorší, nebo se objeví bolest u jiného kloubu. I takové situace jsou pozitivní a znamenají, že organismus na aku-

punkturní stimuly reaguje, (i když po svém), což je dobře. Situace se většinou brzy vrátí do normálu, v optimálním případě nastává kýžené zlepšení. Důležité je neztrácet trpělivost a věřit, že po absolvování léčebné kúry se bolest zmírní, v lepším případě úplně vymizí. Po zákroku nejsou žádná omezení, pacient „naslouchá svému tělu“, záleží na něm, jak se cítí, a podle toho volí své další aktivity.

VÝHODY METODY

V porovnání s aplikací „klasických plynových injekcí“ je tato metoda cílenější (aplikace probíhá přímo do akupunkturních bodů nebo bolestivých lokalit), šetrnější (používá se minimální množství aplikovaného plynu) a méně bolestivá. Vpravením CO₂ zároveň dochází ke stimulaci akupunkturních bodů a tím ke zprůchodnění energetických drah v organismu a vytvoření jeho vnitřní rovnováhy. Počáteční obavy ze vpichů zpravidla již po prvním ošetření opadnou a postupně s ústupem bolesti či dostavením se očekávaného výsledku terapie se pacienti dokonce další aplikace nemohou dočkat.

Lékaři Beskydského rehabilitačního centra zahrnují pneumopunkturu do léčebných plánů vhodných pacientů od 13. června 2017. V období do konce srpna 2018 jsem touto metodou ošetřila 325 pacientů a celkem provedla 1 623 aplikací. Pacienti absolvují 5 až 10 ošetření, počet a množství ošetřovaných lokalit (vpichů do podkoží do míst akupunkturních bodů a drah) se odvíjí od druhu onemocnění a potíží, zpravidla to je v rámci jedné návštěvy 10 až 20 vpichů. Je vhodné ošetření opakovat v určitém časovém intervalu, nejlépe po 3 až 4 měsících.

ZÁVĚR

Pneumopunktura je ojedinělá metoda, která velmi šetrným a téměř bezbolestným působením může pacientům ulevit od bolestí různého původu a urychlit hojení u pooperačních stavů. Napomáhá také k nastolení rovnováhy a harmonie v organismu, o které psal již v 6. století před naším letopočtem jeden čínský učenec...

Tao rodí jedno
jedno rodí dvě
dvě rodí tři
tři rodí vše
Všechno nese Jin
a objímá Jang
a plní se dechem Čchi
snoubí se v harmonii.
(Tao-te-t'ing, zpěv 42)

Poznámka redakce: Ohlasy pacientů na pneumopunkturu najdete v dopisech čtenářů na str. 24-25.

Zdeněk Tofel:

TU MÁŠ SYNKU HUSLE A HRAJ, ŘEKL MI DĚDA KOCIÁN, KDYŽ MI BYLO PĚT LET...

Se Zdeňkem Toflem jsem se setkala ve čtvrtek 18. října 2018 v kavárně Lara. Přišel pěšky z léčebného domu Polárka a jako vždycky sršel pozitivní energií a vitalitou. Právě jsem dokončovala minulé číslo Čeladenské fontány, a to mě našťástí v průběhu vyprávění tohoto bezprostředního muže trochu uklidňovalo. On se totiž o své práci a zážitcích rozhovořil tak poutavě, že bych spíše využila diktafon, než svoje narychlo čmárané poznámky, které budu později těžko luštit. Nic jsem nechtěla vynechat, bylo zřejmé, že tohle vyprávění se bude docela dobře hodit do adventního času. Nejen proto, že v tu dobu bude probíhat 20. ročník festivalu Souznění, o nějž se od jeho vzniku stará jako ředitel a dramaturg. Pan Zdeněk u nás strávil na rehabilitačním pobytu předchozí tři týdny, a tak jsme fotografii pořídili o den později - symbolicky s medvědem před vstupem do Polaria, které absolvoval jako jednu z léčebných procedur.

Pane Zdeňku, ze dne na den jste se ocitnul na „odvrácené straně“ Ondřejníku. Vaše Kozlovic jsou jakoby „za horama“. Jak se cítíte, když se ráno probudíte?

Cítím se tu výborně a jako doma, máte tu „Boží“ lidi. Všichni jsou přátelští, usměvaví, vstřícní, za celý pobyt jsem se nesetkal s někým, o kom bych mohl říci, že není na svém místě. Víte, BRC pro mě byla jednoznačná volba. V roce 2006 mě k vám poprvé poslal úžasný lékař, neurochirurg Tomáš Nytra, který mě tehdy zachránil od operace. Chtěl jsem být blízko domova a úžasně jsem se tady dal dohromady. A tak, když se teď moje potíže s páteří zhoršily, věděl jsem, že chci zase jen k vám. A pomohli jste mi znovu, fyzioterapeut Honza Neuwirth je prostě skvělý odborník, všechny sestřičky a paní doktorka Marie Špačková, která navíc zprostředkovala tento rozhovor... Na 100% jsem důvěřoval veškerému personálu. Na Polárce mi paní staniční Česlarová vyšla vstříc s termínem i s ubytováním, měl jsem samostatný pokoj a vyšlo i krásné počasí. Odpočinul jsem si a nabral síly. A prostě musím jedním dechem dodat, že nerozumím těm pacientům, kteří si na něco stěžují. Jídlo je pestré, je ho dost, například výborná svíčková byla opravdu jak od maminky. A všude je čisto. Všechny jednotlivé kamínky prostě nádherně zapadají do mozaiky.

Vy jste se tady také narodil, v bývalé porodnici Nemocnice Čeladná (dnes budova Léčebného domu dr. Storcha). V posledních letech vystupujete i se souborem Valašský vojvoda na Opálené, cítíte se jako čeladenský rodák?

Ano, to je pravda, narodil jsem se ve zdejší porodnici. Dokonce, když jsem tu byl poprvé na rehabilitaci v léčebném domě Kněhyně, řekla mi maminka, že tam jsme byli také spolu, na tehdejší dětském oddělení. Děťství jsem ale prožil střídavě pod Ondřejníky v Kozlovicích u Kociánů, rodičů maminky, právě děda Josef mi přinesl moje první housle, když mi bylo pět. Naproti tomu kousek vedle v Měrkovicích bydleli rodiče z otcovy strany, kde jsem také pod Kazničovem pobýval. Já tam chodil první tři roky do jednotřídky a přísný pan řídící Zdeněk Brumovský mě učil hře na housle. A tak bych spíše řekl, že se cítím být „beskydským rodákem“, z evropského pohledu aj „karpáťanem“.

Víme, že znáte dobře historii lidové hudby v obcích okolo Ondřejníku. Ale přesto – jste nyní na hranicích katastru Čeladné s Kunčicemi pod Ondřejníkem. Vzpomenete si při tom na kunčickou Válkovu kapelu? A na Leoše Janáčka?

Spíše připomeňme důležitou historii. V roce 1895

kozlovičtí tanečníci vystoupili s Válkovou cimbálovou muzikou z Kunčic pod Ondřejníkem na slavné Národopisné výstavě československé v Praze. Na úspěšném vystoupení celé výpravy (existuje perfektní dokumentace) měl velký podíl i hudební skladatel Leoš Janáček (1854-1928). Oni tehdy reprezentovali v Praze Valašsko společně se Vsetínem. Můžeme říci, že tato taneční a hudební vystoupení lze považovat za první zaznamenaná oficiální - a dnešními slovy vlastně komerční - vystoupení našich předků. Vždycky mi bylo líto, že zvukový záznam jejich zpěvu a hudby nemáme. Existují dobové fotografie, notové zápisky, ale i zvukový záznam vzpomínání na Leoše Janáčka od Antonína Pustky (1877-1960), tehdejšího kunčického starosty. V současnosti vycházíme hlavně z práce sběratelů Františka Sušila, jeho pomocníka Leopolda Josefa Hansmanna (pseudonym Antoš Dohnal), Leoše Janáčka, Františka Bartoše, Leopolda Víchy, Arnošta Kubeši, Jana Nepomuka Poláška, Vincence Sochy, Rudolfa Jandy, Věry Šejvlové... i z vlastních sběrů.

Nezastupitelná je úloha Leoše Janáčka, který nejen geniálně převedl do not nápěvky a dokonce lidovou mluvu, ale zaznamenal i choreografii tanců. Víme o něm, že z Hukvald chodíval do Kozlovic a často se zastavil v malé hospůdce U Harabiša, kde bedlivě po-

slouchal, črtal útržky a zapisoval písně i tance místních zpěváků, muzikantů (harmonikářky Žofky Havlové) a tanečníků. Janáček navíc napsal řadu studií a skvělé jsou jeho fejetony U Harabiša nebo Moje Lašsko. Když v roce 1925 vybral a seřadil šest tanců, které dnes známe pod názvem Lašské, dal jim nejprve název „Valašské“. Ale sběratel i dialektolog František Bartoš se přiklonil k názvu Lašské tance. A tak Janáček to „va“ v názvu prostě škrtnul a máme tance Lašské – Starodávny I, Požehnaný, Dymák, Starodávny II, Čeladenský a Pilky. Obec Kozlovice se nachází v nejsevernější výspě etnoregionu Valašska, hranice etnických celků nejsou ale tak „ostré“ jako státní hranice, tomuto území můžeme klidně říkat valašsko-lašské pomezí, kde se už začíná mluvit „kratce“. Ale povědomí zdejšího lidu, oděv a způsob hospodaření bylo i se všemi tradicemi vždy přikloněno k Valašsku.

Nejenom v Lašských tancích se však ozývají lidové nápěvy, které Janáček slyšel nebo zapsal napříč Moravou a Slezskem, ale můžeme říci, že jsou v celém jeho hudebním díle. Název tance Starodávny, který si doslova zamiloval, vymyslel sám. Je to párový točivý tanec, kterým se takzvaně zaváděli tanečníci „na parket“. Nápěv je v třídobém taktu a končí dvoudobou „zasmažkou“, v odrážce nebo dvojsmyku (duvaj).

Cimbálová muzika Valašský vojvoda na Galakonzertu v Domě kultury města Ostravy roku 2009. Vlevo hráč na violové kontry Jiří Jalůvka, houslista Zdeněk Tofel a primáška Petra Chejnová, rozená Pagáčová (původně moje žákyně a houslistka CM Kovalíček).

Foto: Werner Ullmann

Tento snímek Wenera Ullmanna je z minulého roku, kdy si v rámci festivalu Souznění se souborem Valašský vojvoda zazpívala Markéta Konvičková, finalistka soutěže Česko Slovenská Super-Star v roce 2009.

Dole: V pátek 14. prosince 2018 od 18 hodin vystoupí v sále restaurace Huťarství Cimbálová muzika Ondřejníček a skupina Fleret se Zuzanou Šulákovou.

Máme samozřejmě i řadu tanců figurálních a se Starodávným je mají v repertoáru mnohé soubory.

Všimla jsem si, že místo slova folklor mluvíte spíše o lidové hudbě a tanci. Proč?

Tak na to vám odpovím jednou vzpomínkou. V 90. letech jsem začal působit v programové a dramaturgické radě mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici, kde jsem se setkal s tehdejším ministrem kultury Jaromírem Talířem. Byli jsme si vědomi toho, že když se řeklo „folklor“, často se to slovo spojovalo s určitým posluhováním minulému režimu. Naproti tomu dnešní povrchní mluva některých činitelů používá slovo „folklor“ v jiném kontextu. To slovo jako takové za nic nemůže, označuje širěji nejenom lidovou, chcete-li, etnickou hudbu, ale veškeré dění ze života lidu. Když jsme o tom tehdy spolu mluvili, pan ministr se vyjádřil v tomto smyslu: „...víte, na folklor se omylem nahlíží jako na násilím zneuctěnou dívku, která za to nemohla...“ Já slovo folklor používám citlivě, např. v souvislosti s označením jistého žánru, ta „dívka“ si to nezaslouží. Ano, sympatičtější v tomto kontextu zní „lidová nebo etnická hudba a tanec“.

Tuzemské i mezinárodní úspěchy souboru Valašský vojvoda jsou dány na jedné straně tradicí, schopností na něco navázat. Ale to by asi samo o sobě nestačilo. Na fotografiích cimbálové muziky na stránkách Valašského vojvody jsou až na výjimky samí mladí lidé. Jak jste je získali a co je „hnacím motorem“ v Kozlovicích?

Hlavním motorem jsou samozřejmě a vřadycky lidé a také jejich rodinné vazby. V Kozlovicích je to šťastná shoda více okolností. Tradici má každá obec, ale ne všude se najdou lidé, kteří o ni chtějí pečovat a něco pro to dělají. Když k nám přijdou mladí lidé s tím, že by chtěli hrát nebo tančit, často navazují na někoho ze své blízké nebo i vzdálenější rodiny. Nezastupitelné místo má u nás dětský soubor Valášek s promyšlenou dramaturgií a výchovou dětí. Pro mě je hudba přirozená součást života a cítím povinnost vše zachovat pro další generace. Další velkou motivací byl hlavně můj první syn, když se u Ondry (dnes je profesionálním cimbalistou v orchestru VUS Ondráš v Brně) začaly projevovat muzikantské vlohy, vrátil jsem se částečně k pedagogické činnosti a vychoval v Ostravě dětskou muziku (Kovalíček), jejíž členové se uplatňují už jako dospělí ve více hudebních žánrech dodnes. Mám z toho upřímnou radost. Začali jsme si vlastně budovat „farmářský tým“ (jako v hokeji, který mám rád :-)) z našich dětí. Psal jsem notové úpravy, které musíte

XX. mezinárodní festival

adventních a vánočních zvyků, koled a řemesel

pořádaný pod záštitou biskupa Ostravsko-opavského diecéze Mons. Františka Václava Lobkovicze, s. náměstka hejmana Moravskoslezského kraje Lukáše Čuryla, náměstka primátora statutárního města Ostrava Zbyřky Pražáka, starosty městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky Patrika Hujduše, primátora statutárního města Frýdek-Místek Michala Pobuckého, starosty města Frenštát pod Radhoštěm Miroslava Halatína, starosty obce Kozlovice Miroslava Tofta a starostky obce Kunčice pod Ondřejníkem Michaely Šebelové.

Kunčice pod Ondřejníkem

Souznění

Sál Restaurace Huťarství
14. 12. 2018 v 18:00

Cimbálová muzika
ONDŘEJNÍČEK z Kunčic p. O.

skupina FLERET
se zpěvačkou Zuzanou Šulákovou

Vstupné 120 Kč

Během festivalu probíhá finanční sbírka pro Kateřinu Janečkovou a Jiřího Videckého ve spolupráci s Charitou Frenštát p. R. Další finanční dar věnuje firma Ferrit Staré Město.

Pořádá agentura Zdeny, SLPT Valašský vojvoda, za finanční podpory Moravskoslezského kraje, Ministerstva kultury, statutárního města Ostrava, městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky, statutárního města Frýdek-Místek, města Frenštát pod Radhoštěm, obce Kozlovice a obce Kunčice pod Ondřejníkem.

Předprodej: Obecní úřad Kunčice pod Ondřejníkem od 19. 11. 2018 - tel. 556 850 154

doslova „naroubovat“ na věk a muzikantskou úroveň dětí tak, aby je to bavilo. Hodně jsem se s nimi naučil. Později jsme v rámci ZUŠ úspěšně soutěžili, jezdili na akce doma i v zahraničí jako jedna velká rodina a natočili pěkné CD.

Pro úspěšné vystupování Valašského vojvody musí být určité vytvořeny i podmínky v místě činnosti souboru. Asi se vedení obce Kozlovice činí?

Ano, pan starosta Miroslav Tofel nás (tedy Vojvodu a Valášek) velice podporuje, (a to nejsme příbuzní :-). Obec má letos krásně zrekonstruovaný sál, kde můžeme nacvičovat, vždy se také domluvíme na reprezentaci Kozlovic na různých akcích doma i v zahraničí. Děláme to moc rádi.

Festival Souznění, který jste založil a je ojedinelou mezinárodní přehlídkou adventních a vánočních zvyků, koled a řemesel, ale i chutné gastronomie, ozdobí mimo jiné v neděli 16. prosince 2018 mše svatá v Ostravě - Mariánských Horách s následným adventním koncertem. Víte, že stavbu chrámu Panny Marie Královny v Mariánských Horách inicioval jejich tehdejší starosta (1906–1909) MUDr. Jan May, zakladatel zdejších Lázní Skalka (1902)? Posvěcení chrámu se uskutečnilo 18. října 1908 – právě dnes je tomu přesně 110 let...

Datum posvěcení chrámu náhodou znám (náš mariánskohorský byt je kousek), ale to, že díky Janu Mayovi existuje tak úzká historická vazba mezi Čeladnou a Mariánskými Horami, to jsem nevěděl, děkuji za rozšíření obzoru. Tento kostel je třetí největší v Moravskoslezském kraji a na vystoupení sboru Cantamus se tam velice těším už nyní. (Více najdete na: www.souzneni-festival.cz.) Naši vzpomínkou na pana doktora Maye můžeme vlastně dnes těch 110 let symbolicky překlenout, jistě by mu to udělalo radost...

Myslíte si, že lidová píseň a tanec přežijí i rok 2050?

Já jsem nejen v tomto optimista, a tak jsem přesvědčen, že ano. Zpěv a tanec patřil nedílně k životu našich předků, řekl bych k normálním zvyklostem, potřebám, a když tomu budeme pomáhat, tradice zůstane. Každý by měl vědět, odkud pochází, z jaké rodiny, kde jsou jeho kořeny, z jednotlivců se přece tvoří svébytnost celého národa. Velice pěkně a výstižně se k tomu vyjádřil Leoš Janáček: „Držím se kořenů života svého lidu, proto žiju a nepodlehnu“. A my jeho ústy k tomu pozitivně přidáváme: „Ať plody rodného kraje rozsévají veselí a kouzlení na tvářích úsměv“.

Vaše žánrové zaměření je ale daleko širší, než jen lidová hudba. Kolem druhé hodiny ranní se na stanici Českého rozhlasu Vltava pravidelně ozývá pořad Noční vlna jazzu, který připravujete a také sám uvádíte. Jako náctiletý jste hrál v rockové kapele Trifid, na střední i vysoké škole jste byl jejím kapelníkem. Pak jste hrál profesionálně v Norsku, Karibiku, Německu. Nedávno jste v Anglii putoval po stopách Beatles, jaké to bylo?

Beatles sleduji a mám rád od svých školních let. Dnes, když slyšíte současný remix jejich nahrávek, lépe si uvědomujete jejich nasazení, invenci, skladatelskou a interpretační genialitu z jiného úhlu. Nedávno mě doslova dostal Paul McCartney svým výrokem: „...když jsme začali s Gilesem Martinem (Pozn.: *9. 10. 1969, syn slavného producenta George Martina) v Abbey Road s novým mixem, modlil jsem se, jestli jsme na našich nahrávkách s Beatles neudělali nějaké chyby...“ Sir Paul si odpověděl se svým kouzelným nadhledem: „...oddychl jsem si, neudělali!“ Co k tomu chcete dodat? Cestou po jejich stopách jsem si tak letos v půlce září (2018) částečně splnil svůj, dá se říci, dětský sen. V jižní Anglii, poblíž známého města Glastonbury s bájným vrškem Torr, žije moje sestřenice, a tak jsem to měl s průvodkyní snazší. Navíc v Londýně pracoval můj syn Dominik, který mi byl skvělým průvodcem. Jedno z prvních zastavení bylo samozřejmě u Abbey Road Studios v Londýně. Dovnitř jsem se bohužel nedostal, ale fotografování na blízkém přechodu (znáte z alba *Abbey Road* z r. 1969, foto nahoře), pak na schodech do studia a nákup v Beatles shopu jsem si nenechal ujít. Hned dole v metru jsem si zahrál na žluté housle místního muzikanta (beatlesovské) Yesterday a (vojvodácký) Grůňský čardáš. Pár dnů na to jsme navštívili Liverpool, samozřejmě Cavern Club, kde Beatles začínali. Ve fanoušky z celého světa nabitě Jeskyni jsem zažil večer a noc se

Tak se plní dětské sny - ZT v Londýně před vchodem do známého nahrávacího studia Abbey Road, kde vznikly nejznámější nahrávky Beatles. Foto i na předchozí straně: Dominik Tofel

skvělými revivalovými kapelami, hrajícími dost dobře repertoár Brouků i v dobových oděvech a na hudební nástroje, jak je známe. Další den jsme navštívili dům Johna Lennona, kde bydlel u tety Mimi, a kde jsem se tajně vyfotil v Johnově ložnici, když výborný průvodce Collin nedával pozor. A následně přes Penny Lane dům Paula McCartneyho, kde jsem si zahrál s dovolením průvodkyně Silvie na Paulův klavír. Neskutečné, jako ve snu!

Jste hudebním redaktorem Českého rozhlasu Ostrava. Mohl byste přiblížit, jak vypadá jeden

váš normální pracovní den?

Víte, mám „svůj“ náš Český rozhlas moc rád. Bez nadsázky! Jako malému chlapci mi kdysi učarovala bedna s knoflíky, s nápisy světových stanic a s tím zeleným magickým okem, umístěná na kredenci u obou babiček a pak i doma. Rozsvítit rádio, točit knoflíkem s tím zvukovým žbluňkáním a poslouchat světové stanice, které se ztrácejí v etéru... působí na mě dodnes zcela magicky. Ale už jako desetiletý jsem „vysílal“ v jedné z nejmodernějších Základních škol v Československu v Adamově u Brna, kde mi její ředitel, strýc Miroslav Kouřil (*tatínek mé sestřence Lenky, s níž jsem navštívil letos v září Liverpool*) zapnul školní rozhlas (tehdy ojedinělé technické vybavení) a můj hlásek se nesl nejen všemi učebnami, ale snad i celým údolím Adamova v Moravském krase...

A dnes přijdu do hudební redakce, zapnu počítač, otevřu okno s výhledem na centrum Ostravy, mrknu na decentní kalendář Playboy (mám rád hezké věci :-), kolikátého dnes máme. Dám vařit čaj, který zásadně sladím medem mého kolegy Artura Kubici, vyčistím příchozí a odchozí mejly, rozvrhnu práci, do toho mi už zvoní telefony, vyhodnotím témata pořadů, piši scénář, vybírám patřičnou hudbu a připravím vše k natočení ve studiu. Je opravdu důležité ověřovat informace z více pramenů a nelhat sobě a především posluchačům! Po natočení pořad vyexpeduji s patřičnou dokumentací do vysílání. Snažím se být pečlivý i v doprovodných poznámkách, jestli je možno pořad reprízovat a k jakému datu nebo situaci. Zodpovídáte a ručíte za vše od A do Z. Vždy vás něco umí překva-

Soubor lidových písní a tanců Valašský vojvoda Kozlovice byl založen v 70. letech minulého století a navazuje na tradice tanečních skupin a hudebních i cimbálových muzik, které působily ve vesnicích okolo hory Ondřejník na severním podhůří Beskyd. Je pokračovatelem národopisné skupiny Ondřejník, na jejímž vzniku měl velký podíl učitel a zapálený vlastivědný pracovník Jan Boháč, společně s manželi a dlouholetými vedoucími Maruškou a Vlastíkem Krpcovými, v Kozlovicích už pod názvem Valašský vojvoda. U Krpcových v obýváku jsme doslova zplodili kapelu s primášem Jaromírem Stráalkou, cimbalistou Vladimírem Holišem a s dalšími beskydskými hudci.

Soubor dnes zpracovává zvyky, tance a písně vycházející z regionu severního Valašska, laško-valašského i moravsko-slovenského pomezí. Čerpá z odkazu sběratelů Františka Sušila, Františka Bartoše, Antonína Pustky, Leopolda Vichy, Arnošta Kubeši, Vincence Sochy, ale i Leoše Janáčka. Tanečníci a hudebníci souboru vystupují v krojích, rekonstruovaných na základě studia dobových materiálů z druhé poloviny 19. století. Valašský vojvoda účinkoval téměř ve všech zemích Evropy. V roce 1999 reprezentoval Českou republiku na vánočním setkání s papežem Janem Pavlem II. ve Vatikánu. Od roku 2005 znají kozlovický soubor v Japonsku, kdy vyvrcholením japonského turné byla účast na Českém národním dni světové výstavy Expo 2005 v Aichi v Nagoi. V roce 2009 soubor reprezentoval republiku na multižánrovém festivalu v Jordánsku, 2011 na dvou festivalech v Moskvě, 2013 v Arménii, 2015 na festivalu v Koreji a v roce 2017 v Peru. Během své dosavadní existence soubor absolvoval množství vystoupení na nejrůznějších festivalech, přehlídkách a koncertech po celé republice. K nejvýznamnějším patřil koncert v Praze na Žofíně v rámci oslav 100. výročí Národopisné výstavy československé v roce 1995 či účinkování v pořadu Ó radost má, který byl součástí cyklu českého a moravského folklóru v rámci mezinárodního festivalu Pražské jaro 1997.

Soubor spolupracuje s Českou televizí a s Českým rozhlasem Ostrava, kde byly natočeny všechny snímky na dosud vydaných pěti CD. Více na www.valasskyvojvoda.cz

pit, ale komunikace s posluchači přes rozhlasové vlny, aniž mě vidí, je vskutku okouzující, vzrušující a nebojím se říci i lehce tajemná.

Další důležitou kapitolou mé práce je příprava a režie natáčení a následná úprava živých koncertů z různých festivalů. Velice mě naplňuje zajímavá tvůrčí, ale i velice zodpovědná práce hudebního režiséra, či producenta při studiovém natáčení (například v ostravském *Abbey Road*, jak se občas také říká našemu hudebnímu studiu I.) a následné produkci studiových nahrávek kapel z různých žánrů. Tohle nejsou jednoduché disciplíny, ale velice zavazující a pro mě krásné. Neměnil bych.

Datum narození 16. října 1958 jste na sebe kdysi prozradil v jednom rozhovoru. Takže jste vlastně toto kulaté výročí prožil tady u nás.

Budete slavit?

Tím, že jsem byl tady, jsem se docela rád nějakým velkým oslavám vyhnul, vždyť je to jenom číslo... Slavit budu „rozumně“ s rodinou, se souborem, možná dojde k připomenutí i v Rádiu. Hlavně si přeji, abych byl zdravý a mohl i nadále dělat lidem radost svojí prací. A také si více a více uvědomuji, že mí tři synové jsou mi nadevše, myslím, že jsem do jejich výchovy dal nejlepší možné základy, jsou dospělí a směr životní cesty je na nich. A také vědí, že jsem tady a stojím pevně na této Zemi.

Za péči všech zaměstnanců Vašeho centra, se kterými jsem se tady setkal, ještě jednou moc děkuji.

Za rozhovor poděkovala a pevně zdraví i do dalších let přeje Andrea Adamová

Zdeněk Tofel je hudebním redaktorem i režisérem Českého rozhlasu, jeho doménou je především lidová píseň a hudba, ale také world music, jazz, ethno jazz, rock a pop (jmenované žánry zná osobně, protože je praktickým muzikantem a hrál je). Své pořady připravuje pro Český rozhlas Ostrava a pro celostátní vysílání stanice Vltava. Natáčí živé koncerty na festivalech, následně je upravuje a připravuje pro vysílání. Navíc jako hudební režisér i producent pracuje v hudebním studiu I. při natáčení a následné produkci nahrávek kapel z různých žánrů. Téměř 20 let natáčel celostátní dětskou soutěž Zpěváček ve Velkých Losinách, odvysílal řadu pořadů a vyprodukoval následná CD. Léta zastupuje Český rozhlas jako člen jury na mezinárodní soutěži rozhlasových nahrávek EBU – Grand Prix Svetozára Stračiny Slovenského rozhlasu v Bratislavě. Je členem programové a dramaturgicko-produkční rady MFF ve Strážnici. Je lektorem Zpěváčků, podílel se na mezinárodních kurzech pro mladé talenty Primáši v Rožnově pod Radhoštěm a Muzičky ve Strážnici a Klenovci (SK). V rámci pedagogické činnosti vyučoval aranžování na Ostravské univerzitě a vychoval řadu mladých talentů v rámci výuky ZUŠ Ostrava a Frýdek-Místek. Zároveň je uměleckým vedoucím, houslistou a zpěvákem cimbálové muziky v Souboru lidových písní a tanců Valašský vojvoda z Kozlovic (od roku 1978), kde je autorem většiny hudebních úprav. Výrazně se podílel na vydání řady zvukových CD nebo DVD nosičů Valašského vojvody, ale i dalších interpretů.

Zdeněk Tofel je také ředitelem a dramaturgem festivalu adventních a vánočních zvyků Souznění, který založil a jehož jubilejní 20. ročník proběhne od 13. do 16. prosince 2018 na několika místech Moravskoslezského kraje, včetně sousedních Kunčic pod Ondřejníkem (viz plakát na straně 8).

Dole: Tanečníci a muzika SLPT Valašský vojvoda s primášem Janem Šošolou v Janáčkově konzervatoři v Ostravě v říjnu 2018. Foto: Werner Ullmann

Libuše a Roman Dudysovi:

ŘÍM JE SKUTEČNĚ „VĚČNÉ MĚSTO“

Básník a filozof Johann Wolfgang von Goethe kdysi prohlásil, že „Řím přesahuje všechny naše představy“. Jakkoli tuto větu pronesl před 230 lety, po návratu ze svého tříletého pobytu v Itálii a na Sicílii v letech 1786-1788, platí dodnes. Na konci října 2018 se o tom ve Vatikánu přesvědčili manželé, lékaři Libuše a Roman Dudysovi, kteří patří do velké rodiny Beskydského rehabilitačního centra, takže i jejich dojmy a poznatky patří na stránky tohoto listu. Popravdě řečeno, kdybychom měli popsat celé jejich vyprávění o doslova nabitém tří denním pobytu, museli bychom vydat mimořádné a hodně rozšířené číslo.

MUDr. Roman Dudys je členem nadačního fondu BOHEMIAN HERITAGE FUND, který vznikl v roce 2009 s cílem rozvíjet a chránit naše národní kulturní dědictví, kultivovat českou společnost na základě mezinárodních projektů a vytvářet alternativu ke státní kulturní politice. A tak nikoli náhodou zorganizoval tento mecenášský subjekt zájezd do Říma ve dnech, kdy jsme si připomínali sté výročí vzniku „Republiky Československé“ a ukončení hrůzného 1. světové války. Neboť i naše země a naše kultura má nejen v Římě, ale především ve Vatikánu, své místo. Proto se účastníci návštěvy Vatikánu spolu s kardinálem Domini-

kem Dukou OP, arcibiskupem pražským, a českým ministrem kultury Antonínem Staňkem pomodlili za vlast u oltáře sv. Václava v bazilice sv. Petra. A také položili kytici k pamětní desce, která připomíná, že od roku 1969 do ledna 2018 byl ve svatopetrské bazilice jako jediný Čech pohřben po boku 91 papežů, nedaleko hrobu svatého Petra, Jeho Eminence Josef kardinál Beran.

A konec konců naši zemi zastupuje ve Vatikánu (v kapli svatých patronů Evropy) i socha patronky České země, svaté Anežky České, kterou v září 2016 převzal papež František. Anežku Českou prohlásil za svatou v listopadu 1989 papež Jan Pavel II. (le)

Vlevo: Kaple s oltářem našeho hlavního národního patrona, svatého Václava, se nachází v bazilice svatého Petra, která je jednou ze čtyř římských papežských bazilik a patří k největším kostelům na světě. Za účasti kardinála Dominika Duky (na snímku) a ministra kultury ČR Antonína Staňka se zde přítomní společně pomodlili za vlast a zazpívali si českou státní hymnu. ►

Na předchozí straně nahore: Následovalo uctění památky kardinála Josefa Berana v kryptě baziliky sv. Petra. Josef Beran byl katolický duchovní a teolog, 33. arcibiskup pražský a od roku 1965 kardinál. Po jmenování prožil poslední 4 roky svého života jako vyhnanec v papežské koleji Nepomucenum, protože komunistický režim mu neumožnil návrat do vlasti a zakázal i převoz jeho ostatků do vlasti. Tento převoz se uskutečnil až letos, kdy byly ostatky uloženy v kapli sv. Anežky České ve svatovítské katedrále. Blízko místa jeho původního posledního odpočinku je pamětní deska a socha svaté Anežky.

Nahore vlevo:

Lékaři BRC Libuše a Roman Dudysovi s kardinálem Dominikem Dukou.

Druhý den zájezdu začínal prohlídkou Vatikánských muzeí, která jsou jedním z největších komplexů uměleckých sbírek na světě. Ve sbírkách muzeí je asi 70 tisíc objektů, z nichž je přibližně 20 tisíc vystaveno. Celý komplex je postaven na rozloze 55 000 m² v 54 více méně samostatných expozicích či v galeriích a kaplích stavěných od 13. století. V celém areálu je 20 nádvorí a asi 300 schodišť. Veřejnosti je dnes přístupno 47 000 m² expozic na trasách o délce 7 km.

Nahore vpravo a dole:

Vatikánské zahrady zabírají svou rozlohou téměř 23 ha, tedy polovinu celého území státu Vatikán. Zahrady ohraničují na severu, západě a jihu hradby a na východě Bazilika sv. Petra (na snímku je vidět její kupole) a Vatikánská muzea. Historie Vatikánských zahrad sahá až do 13. století, kdy nechal papež Mikuláš III. okolo svého sídla (dnešní Belveder) zřídit malý park, který by byl oázou klidu a rozjímání. V zahradách je k vidění mnoho zajímavostí, památek a objektů, například Vatikánské rádio, železniční stanice, sídlo vlády, Etiopský seminář či Lurdská jeskyně. Členové nadačního fondu si mohli prohlédnout i veřejnosti nepřístupné části zahrad, kde sídlí bývalý papež Benedikt XIV. ►

Vlevo:

Bazilika Nejsvětějšího Spasitele a sv. Jana Křtitele a Jana Evangelisty je biskupský kostel města Říma s titulem *basilica maior*. Je součástí stavebního komplexu Laterán, který byl až do 14. století sídlem papežů a kde sídlí také Lateránská univerzita. Stolec (*cathedra*, na snímku v pozadí) římského biskupa (tj. papeže) v apsidě baziliky vyznačuje dodnes hodnostně nejvyšší kostel v katolické církvi. Tuto skutečnost hlásá také nápis vyložený mozaikou nad vstupem do atria, který v překladu z latiny končí formulací „Matka a hlava všech kostelů města“.

Dole:

V bazilice svatého Jana v Lateránu se uskutečnil večerní mimořádný koncert *Te Deum*, jehož spolupořadatelem byl Bohemian Heritage Fund. Koncert byl pořádán ke 100. výročí konce první světové války a na počest vzniku Československa. Orchester Collegium 1704 pod vedením svého dirigenta Václava Lukse přednesl skladbu *Te Deum* od J. B. Lullyho a *Missu Salisburgensis* od H. I. F. Bibera.

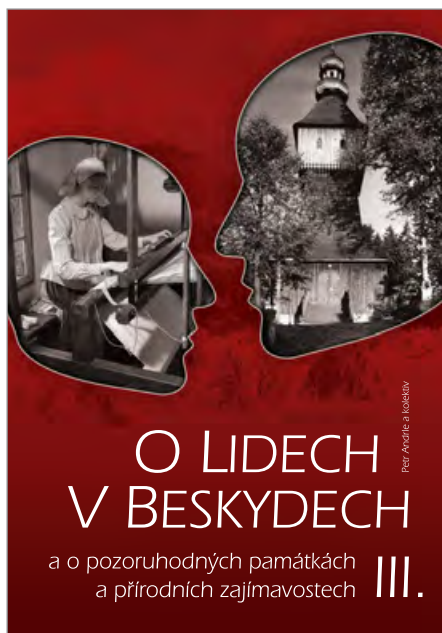
LIDÉ BESKYDŠTÍ VYSLALI DO SVĚTA TŘETÍ KNIHU

O lidech v Beskydech a o pozoruhodných památkách a přírodních zajímavostech III.

V sobotním podvečeru dne 24. listopadu tohoto roku zaplnily Společensko-kongresovou halu restaurace Golf v Čeladné téměř tři stovky příznivců knih, které od roku 2012 vydává místní Okrašlovací spolek Rozhledna. Křtila se kniha *O lidech v Beskydech a o pozoruhodných památkách a přírodních zajímavostech III.* a během večera, který zahájila populární kapela Lam trio, nebyla nouze o různá překvapení. Sté výročí vzniku „Republiky Československé“ si účastníci křtu připomněli tím, že knihu pokřtilo nejdříve jedenáct „prvorepublikových dam“, oblečených v módním stylu dvacátých a třicátých let minulého století. Posléze křtilo jedenáct mužů, výrobců nejrůznějších druhů likérů z plodů beskydských zahrad.

Mezi nimi byl také Jan Krkoška, náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje, a nemohl scházet ani starosta Čeladné Pavol Lukša a starostka Kunčic pod Ondřejníkem Michaela Šebelová. Na snímcích na dalších stranách je i „stoletý rum“, který křtícím dámám věnoval v původní originální sto let staré lahvi majitel frýdecko-místecké Beskydské likérky Libor Pastorek. Rum byl vyroben dle receptu jeho předchůdce Hermanna Löwa z Kolorada, který tento nápoj uvedl na trh právě v roce 1918.

Každý, kdo si na křtu zakoupil tuto novou knihu, dostal v upomínku malou lahvičku nápoje „Lysá hora“ s vinětou přední strany obálky knihy s římskou trojkou, což byl také dar Libora Pastorka.

Ode dne křtu bylo možné si zmíněné knihy zakoupit v Informačním centru v Čeladné a pro první zájemce byly připraveny také tyto suvenýry. Kniha *OLIDECH V BESKYDECH III.* má 472 stran v půvabném grafickém provedení a na jejím obsahu se podílely desítky autorek i autorů z beskydských obcí. Součástí knihy je již tradičně DVD, v tomto vydání obsahující amatérské filmy ze Svatohubertských mší v Bílé z let 2005-2017.

Účastníky křtu přišli také pozdravit zástupci hornické Nadace Landek z Ostravy, její ředitel Ing. Josef Gavlas a tajemník nadace Ing. Jaroslav Kubánek. Milým hostem byl také předseda Matice radhoštské Drahomír Strnadel z Trojanovic, který předal panu Rudolfu Jarnotovi z Příbora, „nestorovi beskydských fotografů“, Pamětní medaili Matice radhoštské. Ve křtěné knize je nejen medailon fotografa

a horolezce Rudolfa Jarnota, ale také mnohé jeho krásné snímky. Nu a tradičně na závěr knihu pokřtila delegace Lašského království, lašský král Zdena Viluš I., jeho dcera, lašská princezna a zmíněný již Libor Pastorek, vrchní likérník Lašského království. Lašský král vyzval Lachy a Valachy ke svornosti a pozval všechny na řadu zajímavých adventních akcí. Fotografů bylo bezpočet, přijela i lokální televize z Příbora, mezi hosty byla řada dalších starostů a starostek okolních obcí. Fotografie v tomto textu pořídili kmenoví fotografové doposud vydaných beskydských knih Josef Konečný, Petr Pazdírek, Lukáš Podolák a Stanislava Slováková.

A co za knihu bude příště? Nevíme. Ale čtenáři tohoto listu se to určitě dozvědí jako první. (le) ►

Beskydské rehabilitační centrum v Čeladné podpořilo vydání knihy v rámci dlouhodobého projektu „Obnova a rozvoj kulturního dědictví Moravskoslezských Beskyd“ a objednalo větší počet kusů knihy ještě před jejím vydáním. Naše centrum se také představilo jako významný podporovatel regionálních kulturních aktivit sponzorským zajištěním organizační stránky akce, včetně drobného pohoštění účastníků křtu. Prezentovali jsme současně i naše zdravotnické služby.

V areálu BRC je nová kniha (i její předchozí díly) k dostání na dvou místech - v Galerii malířů Beskyd a v recepci Apartmánového domu Lara.

Nahoře: Prvními „křtítkami“ bylo 11 „prvorepublikových dam“, které knihu pokřtily rumem v původní lahvi, vyrobeným podle 100 let staré receptury. V dobovém oblečení přišlo ale více návštěvníků křtu a svým kostýmům se rovněž přihlásili k připomínce 100. výročí republiky.

Uprostřed: Suvenýr v podobě lahvičky s likérem Lysá hora a s etiketou nové knihy.

Dole vlevo: Mezi křtíteli nechyběl starosta Čeladné Pavol Lukša.

Vpravo: Náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje Jan Krkoška (vlevo) s autorem knihy Petrem Andrlé.

Nahoře: Do společensko-kongresové haly restaurace Golf přišlo na křest knihy bezmála tři sta hostů.

Uprostřed vlevo: Lašská princezna, lašský král Zdena Viluš I. a vrchní likérník Lašského království Libor Pastorek.

Vpravo: Hornická Nadace Lanek také sponzorsky podpořila vydání knihy a křtu se zúčastnil její ředitel Ing. Josef Gavlas (vpravo) a tajemník Ing. Jaroslav Kulhánek. S ředitelem BRC MUDr. Milanem Bajgarem (uprostřed) si připili originálním nápojem, kterým knihu pokřtíli. „Ostravická jalovcová“ byla vyrobena macerací kuliček beskydského jalovce z Ostravice.

Dole vlevo: O stylovou hudbu se swingovými melodiemi postarala skupina LAM trio. Vpravo: Drahomír Strnadel předal fotografovi Rudolfu Jarnotovi (vpravo) Pamětní medaili Matice radhoštské.

Čas od času nás zaujme nějaký článek, o němž si říkáme, že by bylo dobře, kdyby si ho přečetli i ostatní. Takže „čteme pro vás“. Když jsme probírali poslední úpravy rozhovoru se Zdeňkem Toflem (v tomto čísle na stranách 6-11), poslal nám mimo jiné svůj text, v němž popisuje okolnosti cesty beskydského vánočního stromu do Vatikánu a účinkování Souboru lidových písní a tanců Valašský vojvoda Kozlovice při této příležitosti v roce 1999. Domníváme se, že i po 19 letech stojí za přečtení.

Autor fotografie: Werner Ullmann

Vánoční strom Svatému otci a Valašský vojvoda ve Vatikánu

(16. 12. – 20. 12. 1999)

Stalo se tradicí (od roku 1982), že každým rokem zasílá jedna země vánoční strom do Vatikánu pro Svatého otce (papeže Jana Pavla II.) Pro Vánoce roku 1999, kterými jsme vstoupili do Jubilejního roku 2000, byla vybrána Česká republika a k reprezentaci beskydského kraje soubor Valašský vojvoda z Kozlovic.

Organizaci celé akce měla na starosti naše nejmladší diecéze: Biskupství ostravsko-opavské.

Mons. František Václav Lobkowicz, biskup ostravsko-opavský, převzal na svou osobu odpovědnost za výběr stromů, celkové aranžmá s výzdobou i doprovodný kulturní program. Úkol nelehký, navíc náročný tím, že muselo dojít k perfektní koordinaci všech linií, včetně církevní i státnické. Přáním otce biskupa bylo vedle materiálního zajištění i vytvoření duchovního daru pro Svatého otce. Každý mohl vybrat „svůj“ verš z Písma a napsat jej na červenou stuhu, která byla součástí ozdob vánočních stromů.

Hlavní smrk, 80 let starý a 25 metrů vysoký, pocházel z Lúčky na Morávce a byl umístěn uprostřed náměstí sv. Petra, společně se třemi postavami v nadživotní velikosti (oděnými do valašských krojů), které pak doplnily vatikánský betlém. Další sedmimetrový strom byl umístěn v aule Pavla VI. a osmnáct malých stromků zkrášlilo vatikánskou kurii i soukromí Svatého otce. Nádherné ozdoby ze slámy vytvořili manželé Markovi z Bukové na Drahanské vysočině, krásně zdobené perníčky napekla paní Hanzelková z Libhoště, keramické ozdoby vytvořili žáci Základní umělecké školy z Města Albrechtice. Dlužno dodat, že všichni tvůrci poskytli své přepěkné výrobky v hodnotě několika desítek tisíc korun zcela zdarma.

Svým dílem přispěl také Pavel Ország z umělecko-řemeslné dílny z Hrabyně nebo výrobce krpců pan

Svatopluk Hýža z Kelče a řada dalších. O celkovou dekoraci se postarala zkušená aranžérka paní Vlasta Luňáčková z Ostravy.

Veškerá pozornost se upínala k Beskydám (Karpaty), navíc s vědomím, že na úpatí končícího horského masivu leží na polské straně Wadowice – rodiště papeže Karola Wojtyly.

V kulturním programu pak vystoupili členové souboru Valašský vojvoda, sólistka opery divadla Antonína Dvořáka v Ostravě a dvojnásobná držitelka ceny Thálie Eva Dřízgová – Jirušová, myslivečtí trubači z Řádu sv. Huberta z Náchoda, schola Církevního gymnázia z Ostravy se sbormistryní Markétou Korpasovou, varhaník Petr Čech z Opavy (student JAMU Brno) a zpěvák Daniel Hůlka.

Jak to všechno začalo?

V únoru r. 1999 probleskla v novinách zpráva, že biskup František Václav Lobkowicz hledá pro tuto významnou akci mezinárodního dosahu vhodnou reprezentaci. Od této chvíle se rozvíjely aktivity souboru Valašský vojvoda. Z bohaté nabídky účinkujících, která se na biskupství shromáždila, byl vybrán náš soubor, a jak se později ukázalo nejenom k reprezentaci našeho kraje, ale celé České republiky. Zatímco v letních měsících byly vybírány vhodné stromy, vyráběly se ozdoby, my jsme připravovali několik variant vánočního programu s koledami především z našeho kraje - z Kozlovic, Lhotky, Měrkovic, Myslíku a také pastýřskou hru z Trojanovic.

Do Vatikánu jsme vyjeli ve čtvrtek 16. 12. 1999 autobusem přes Rakousko. V pátek 17. 12. nad ránem jsme dorazili do Říma, kde nás už očekával náš skvělý průvodce, kozlovický rodák JUDr. Josef Pustka. V jeho

společnosti jsme měli možnost shlédnout ve třech dnech nejdůležitější pamětihodnosti tohoto města, které nás svou historií, ale i současností doslova nadchlo. Navíc s erudovaným a poutavým výkladem, který nenajdete v žádné encyklopedii.

Přece jenom notně unaveni z cestování a celodenní intenzivní prohlídky Říma jsme dokázali realizovat večerní zkoušku v přímořském kempu v Ostii, známém letovisku, kde ústí řeka Tibera.

V sobotu 18. 12. dopoledne v 10.00 hod. jsme se zúčastnili mše v bazilice Svatého Petra, kterou sloužil olomoucký arcibiskup Jan Graubner, kazatelem byl biskup František Václav Lobkowicz. Mše se zúčastnila manželka prezidenta republiky Dagmar Havlová, která poté jako my spěchala na audienci ke Svatému otci, do Saly (Auly) Clementiny.

Do tohoto nádherného sálu jsme se dostali okolo poledne s cimbálem, basou (kterou pomáhal nést sám arcibiskup Graubner) na poslední chvíli. Místo ohlášených tří set poutníků se jich mačkalo na osm set. S rychlostí, téměř jako u stáje formule 1 Ferrari, jsme připravili kapelu k produkci a ihned začali hrát naše koledy. Před příchodem papeže se mohou písně zpívat sólově, v jeho přítomnosti pak (podle protokolu) jen ve sborové podobě. Svatý otec nenechal na sebe dlouho čekat a s jeho příchodem vypuklo všeobecné nadšení. Po projevech prezidenta Václava Havla a biskupa Lobkowicze hovořil Jan Pavel II., který svou milou češtinou (mimo jiné) osobně poděkoval našemu souboru za hudební doprovod celé akce.

(Kompletní český překlad slavnostního projevu Jana Pavla II. byl vytištěn v italských novinách *L'osservatore Romano* 19. 12. 1999.)

Nutno říci, že milá a hřejivá atmosféra, pocit hrdosti, že všichni společně jsme si tak blízci, zůstane v našich srdcích navždy. Krásné a vznešené dojmy vystřídala chvilka oddychu. Sluníčko doslova zalilo náměstí Svatého Petra (má se prý správně říkat nádvoří), což mnozí využili k odpočinku a občerstvení z vlastních zásob. Po rychlé prohlídce baziliky Svatého Petra jsme se začali připravovat na vystoupení u nazdobeného vánočního stromu. V 16.30 hod. se zapadajícím sluníčkem, uprostřed nádvoří, začal program. Slavnostní fanfáry mysliveckých trubačů, zpěv Evy Dřízgové-Jirušové, Daniela Hůlky a pásma koled souboru Valašský vojvoda rozezvučely obrovský prostor před bazilikou Svatého Petra.

Slavnostní projev měl prezident Václav Havel, kardinál Miloslav Vlk a v češtině přímý zástupce papeže – poslední apoštolský nuncius v České republice (1993-2001) arcibiskup Giovanni Coppa (pozdější kardinál,

od r. 2007). To vše (také za účasti velvyslance Martina Stropnického) na pozadí se slavnostně osvětlenou nově opravenou svatopetrskou bazilikou, tvořící nádherný protějšek k vánočnímu stromu, který Vatikánu předal a spolu s dvěma dětmi (Barbora Münsterová z Ludgeřovic a Jiří Pagáč z Ostravy – Mariánských Hor) rozsvítil prezident republiky – patří k nezapomenutelným zážitkům. Byl to nádherný a povznášející pocit, když Eva Dřízgová-Jirušová zazpívala *Tichou noc* za doprovodu naší kapely (Valašský vojvoda) a pak všichni jako jeden obrovský sbor (státníci, biskupové, naši poutníci, turisté z celého světa) zpívali *Narodil se Kristus Pán* a *Nesem vám noviny*.

Všechno má svůj konec. Tečka byla vpravdě bujará. Po odchodu nejvýznamnějších hostů si doslova vymohli naši poutníci, kterým vévodil biskup Václav Malý, řadu přídavek. A tak jsme s cimbálovou muzikou doprovázeli další sborové zpěvy a dokonce se u vánočního stromu tančilo. Všichni se rozcházeli s těmi nejlepšími pocity.

V poslední den, v neděli 19. prosince jsme se (už „v civilu“) zúčastnili mše svaté v 10.15 hod. v bazilice Svatého Kříže Jeruzalémského, kterou celebroid kardinál Miloslav Vlk, kazatelem byl tentokrát biskup Jaroslav Škarvada. Součástí baziliky je známá kaple sv. Heleny, kde jsme si mohli prohlédnout nejvýznamnější relikvie z ukřižování Ježíše Krista – trny z koruny, hřeb a část břemene. Poté jsme projeli autobusem historický Řím s častými zástavkami k prohlídkám nejslavnějších památek. Celý náš pobyt jsme zakončili v Ostii, v kempu na pobřeží (několik desítek kilometrů od Říma), kde po večeři zorganizovali naši poutníci společenský večer. Sešlo se nás tam asi ke čtyřem stovkám. Cimbálová muzika hrála k poslechu a k tanci. Naši tanečníci a zpěváci předvedli na přání valašskou vánoční hru *Pastuši*. Večer plný veselí, milých setkání a vzájemné jednoty ukázal, v čem je síla našeho národa, když „o něco jde“.

A tak snad více lidí (nejenom v České republice) ví, kde leží Beskydy, Kozlovice, a co to znamená, když se řekne Valašský vojvoda.

Na tomto místě patří velké díky všem členům souboru, Obecnímu úřadu v Kozlovicích, řadě sponzorů, bez nichž by naše reprezentace nebyla tak úspěšná (celý pobyt jsme si hradili z vlastní kapsy), a především biskupu Františku Václavu Lobkowiczovi, který vložil plně svou důvěru ve schopnosti našeho souboru. Jsou to pro nás krásné okamžiky ohodnocení naší dlouholeté činnosti a zároveň výzvou na prahu nového tisíciletí. Letos (2000) si soubor Valašský vojvoda připomene 30. výročí od svého vzniku.

Zdeněk Tofel, 3. března 2000

Tichá noc byla původně Píseň nebes

Petr Andrlé

Jen těžko se vyvrací teorie o tom, že to byl Bůh, který způsobil, aby čerstvě vysvěcený kněz **Franz Joseph Mohr** (11. 12. 1792 - 4. 12. 1848) byl pověřen první kněžskou službou v poutním kostele obce Mariapfarr, 100 km jihozápadně od Salzburgu. Ještě by se to dalo svést na osud, který byl v případě kněze Mohra více než zvláštní. Inu, posuďte sami.

Mohrova maminka Anna Schoiber se na jaře roku 1792 zamilovala do císařského vojáka, osmadvacetiletého Franze Josepha Mohra. Výsledkem oné lásky bylo to, že v již tak poněkud přeplněné místnosti v Salzburgu, na Steingasse 31, přibyl o Vánocích 1792 chlapeček, po tatínkovi Joseph Franz. Ten mu sice dal své jméno, leč opustil Annu, aniž by si ji vzal za ženu. Je poněkud zvláštní, že kmotrem při křtu mu byl salzburský kat. U nemanželského dítěte to byl zvyk doby a kat si tak částečně vylepšoval svou pověst. Sudičky daly chudému chlapci do vínku nesmírný dar v podobě pěveckého talentu a díky tomu se našli lidé, kteří mu umožnili hudební vzdělání. Chlapec měl to štěstí, že se ho již jako ministranta ujal sbormistr salzburské katedrály Johann Nepomuk Hiernl. Financoval jeho studia na akademickém gymnáziu a mladý Joseph za to hrál na housle a zpíval ve dvou sborech: v univerzitním a ve sboru benediktinského kláštera v Salzburgu. Při studiích byl premiantem, vystudoval teologii a roku 1815 byl vysvěcen na kněze.

Dne 21. srpna 1815 byl tedy Joseph Franz Mohr vysvěcen a poslán do své první farnosti. Neuvěřitelnou náhodou do poutního kostela v obci Mariapfarr, kde se narodil a žil jeho otec, kterého nikdy nepoznal. Avšak potkal se tam s jeho otcem, tedy se svým dědečkem. Ten měl bohužel před sebou pouhých pár měsíců života, ale oba prožili na faře v Mariapfarr velice krásné svátky vánoční. Svátky setkání a sblížení dědy a vnuka, které se nám přičítá nazvat náho-

dou. Svátky pokání, odpuštění a naděje. Joseph na dědečka nikdy nezapomněl. Když se blížily Vánoce roku příštího, napsal krásnou báseň jako vzpomínku na chvíle, prožité se starým a moudrým mužem, který mu ztělesnil nejen dědečka, ale i nepoznaného otce. Proto vložil do své první větší básně tolik něhy, citu, laskavosti a tichého jásotu nad krásou vánoční noci, která byla autorovi drobnou náplastí na bolavé srdce dítěte tolikrát posmívaného, nemanželského. Báseň tehdy nazval Píseň nebes.

Pět let před narozením Franze Josepha Mohra přišel na svět **Franz Xaver Gruber**. Narodil se jako páté ze šesti dětí 25. listopadu 1787 v osadě Steinpoint-sölde u Hochburgu, severně od Salzburgu. Rodiče Josef a Anna byli chudí tkalci, které Andreas Peterlechner, učitel jejich syna, přesvědčil, aby ho dali na studie učitelské. Především pro jeho značné hudební nadání. A tak Franz nakonec složil v roce 1806 učitelské zkoušky, a když v nedalekém Arnsdorfu zemřel v jedné osobě učitel, kostelník a varhaník, nastoupil na jeho místo. Učil zde plných dvacet let a ještě navíc byl v sousední vsi Oberndorf výpomocným varhaníkem.

Oberndorf je malá solnohradská vesnička, ležící necelých 20 km severně od Salzburgu. Hraniční řeka Salzach vytváří mohutný meandr, kterým obtáčí německé městečko Laufen. Na malém návrší vévodil v té době vesničce Oberndorf kostel sv. Mikuláše. A právě v této obci byl v roce 1816 ustanoven kaplanem Franz Mohr. Oba muži se velice rychle spřátelili – spojovala je nejen láska k Bohu, ale především také láska k hudbě.

A tak se stalo, že dopoledne o Štědrém dnu roku 1818 zjistil varhaník Gruber, že měchy varhan v kostelíku sv. Mikuláše jsou děravé (na snímku původní kostel sv. Mikuláše, který byl na sklonku 19. století zničen povodní). Což bylo na delší opravu. Tím byla ohrožena večerní půlnoční mše. Oba přátelé stáli před problémem zdánlivě neřešitelným. Až Mohr si vzpomněl na báseň, kterou napsal před dvěma lety pod dojmem vánočních svátků, prožitéch s jeho dědečkem v Mariapfarr. Kdyby k ní napsal Franz hudbu, stačili by vše nacvičit se sborem a kaplan Mohr by vše doprovodil na kytaru. Bylo to úžasné. Učitel Gruber složil do odpoledne hudbu, v kostele se tři chlapci a tři dívky rychle naučili text, farář Mohr hrál na kytaru a zpíval tenor, skladatel Franz Gruber obstaral bas a sbor zpíval dvojhlasně refrén. Ještě před

půlnoční mši nazvali takto vzniklou píseň prvními dvěma slovy původní básně, Stille Nacht. A Tichá noc byla na světě.

Vše mohlo ovšem zůstat v Oberndorfu, jenže bylo třeba spravit varhany. Opravy se ujal varhanář Karl Mauracher z Fügenu. Když je po opravě zkoušel učitel Gruber, snad náhodně, nebo pod dojmem úžasného prožitku při půlnoční mši, zahrál „jejich Tichou noc“. Píseň opraváře Maurachera také nadchla a s dovolením obou autorů si ji opsal. A hrával ji při svých častých cestách za prací. Tak se dostala k rukavičkáři Strasserovi ze Zillertalu, který ji zahrál jako reklamní na vánočních trzích v Lipsku v roce 1832. Ve stejném roce ji otiskl lipský časopis Leibziger Tageblatt. A poté nastoupila cestu světem. O sedm let později se hrála již v New Yorku. Dnes je přeložena do 300 jazyků a nářečí včetně češtiny a jako koleda je zpívána po celém světě. Velice slavná je verze, kterou nazpíval v roce 1941 Bing Crosby.

A naši dva autoři? Později se oba přátelé rozešli. Mohr byl často překládán a nakonec skončil jako vikář v malé obci Vagrain, nedaleko St. Johan. Když jednou na podzim šel poskytnout umírajícímu poslední pomazání, nastydl a dostal zápal plic, kterému 4. prosince 1848 ve věku šestapadesáti let podlehl. Jeho hrob ve Wagrainu zdobí prostý kříž.

Gruber roku 1829 odešel z Arnsdorfu do nedalekého Berndorfu, kde učil až 130 dětí. Poté ještě působil ve městě Hallein jako varhaník a dirigent chóru až do své smrti v roce 1863. V muzeu města se zachovalo i několik jeho zajímavých obrazů. Franz Xaver Gruber je pohřben naproti kostelu, v němž hrál. Ještě za svého života se snažil, aby mu bylo přiznáno autorství hudební části písně. Neuspěl.

Až teprve v roce 1995 byl objeven původní text skladby, když v rohu zápisu na lící straně byla rukou Josepha Franze Mohra napsaná poznámka, že melodii složil Franz Gruber. Teprve tehdy, vlastně po 177 letech, se věci daly do pořádku.

Ono je to se slavnými melodiemi trochu podobné. Tolikrát přehrávané Jingle Bells byly

považovány za píseň lidovou, která byla předávána pouze ústně. Až teprve v padesátých letech minulého století se zjistilo, že Rolničky napsal někdy v roce 1850 učitel James Lord Pierpont, původně s názvem One Horse Open Sleigh, aby nějak zaujal děti při nedělním vyučování. Až dva roky po Tiché noci, v roce 1943, je nazpíval opět Bing Crosby. A zase hit.

U nás doma je pravděpodobně nejznámější překlad textu, který je dílem PhDr. Václava Renče, dědečka režiséra Filipa Renče. Letos měl Václav Renč čtyřicáté výročí úmrtí (1911-1973) a bohužel i šedesáté druhé výročí (1951) svého zatčení a odsouzení na 25 let žaláře v procesu s tzv. Zelenou internacionálou.

Je toho pochopitelně více, na co si můžeme při Tiché noci vzpomenout. Jen u nás je známo pět přeložených textů, které se poměrně liší, i když všechny nádherně zapadají do hudebního aranžmá. Máme text od neznámého autora, dále překlad Čeňka Duška, Rostislava Nechuty a Pavla Hájka. Ale Renčův překlad je nejznámější a také zřejmě nejzdařilejší.

Co myslíte, že znamená Ping'an Ye Ge nebo Marie po te, te po tapu? Jsou to dva názvy Tiché noci. Ten první je v čínštině a ten druhý v maorštině.

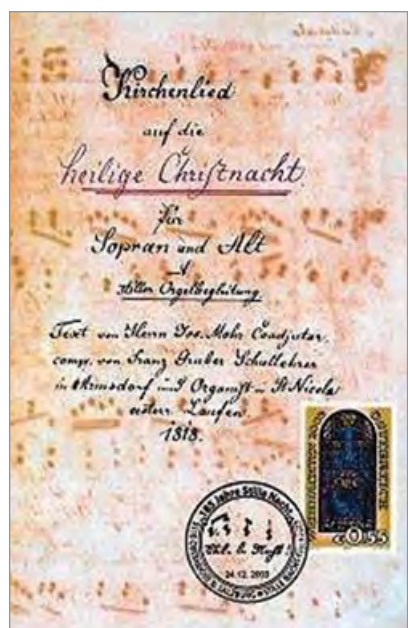
Až tedy budete o letošních Vánocích naslouchat oně písni, které bude v roce 2018 dvě stě let, věnujte tichou vzpomínku člověku Franzi Mohrovi, který našel o Vánocích roku 1815 o něco více lidské lásky, než čekal.

A dívejte se pozorně kolem, neboť k tomu, aby mohlo vzniknout něco pozoruhodného, není vždy třeba pytel zlatáků. Někdy stačí milé slovo, gesto pochopení či přátelský úsměv. Potřebujeme to všichni.

Nahore: Původní kostel, v němž skladba vznikla, zničila v roce 1899 povodeň.

Vlevo: Původní text skladby

Na další straně: Dnes je na místě původního kostela kaple, která událost připomíná. ►►

Foto: Kaple, která je na místě původního kostela, kde vznikla vánoční píseň Tichá noc, tuto událost připomíná.
Článek „**Tichá noc byla původně Píseň nebes**“ byl publikován 13. 12. 2013 na: neviditelnypes.lidovky.cz.

▼ Inzerce ▼

Galerie LARA Čeladná

Marcel Fucik
Beskydy

30. 11. 2018–2. 1. 2019

www.panoramata.cz

Novinky v TV Ondřejka

První verzi vysílání programu vnitřního informačního kanálu BRC s názvem Televize Ondřejka jsme spustili v únoru 2013. V téže době jsme také všechna televizní videa začali zveřejňovat na vlastním YouTube kanále www.youtube.com/rehabilitacnicentrum. Proměňám program vysílání v uplynulých pěti letech jsme se příležitostně ve Fontáně věnovali. Na YouTube je již videí přes stovku, k podobnému číslu se blíží i jejich počet v TV Ondřejka. A tak jsme se rozhodli věnovat novým videím v TV Ondřejka (a zároveň na YouTube) pravidelnou rubriku v každém čísle. Důvod je jednoduchý – za dobu od jednoho čísla ke druhému vždy přidáme nějaké nové video, a tak by bylo škoda na novinky neupozornit i naše čtenáře. Nyní je na internetu zveřejněno 123 videí, od listopadu 2018 přibyla dvě nová.

Zasazení Buku svobody 27. října 2018 (9:01 min.)

Reportáž připomíná slavnostní zasazení Buku svobody, kterým se BRC Čeladná spolu s Okrašlovacím spolkem Rozhledna připojily k celostátnímu sázení stromů ke 100. výročí vzniku republiky. Akci organizovala brněnská Nadace Partnerství, která nám začátkem listopadu zaslala s poděkováním za účast také hodnocení, z něhož citujeme dále. Máme radost z naší účasti a z úspěchu celé akce. A také z našeho Buku svobody, který jsme zasadili poblíž schodiště na vyhlídkovou věž.

„...Když jsme před rokem oficiálně spouštěli kampaň Stromy svobody 1918-2018, měli jsme tři hlavní cíle: zmapovat 1918 historických stromů, vysázet jich 2018 nových a dvacet odborně ošetřit. Nyní s odstupem vidíme, že jsme mohli být ještě ambicióznější. Všechny tyto cíle se – především díky vaší podpoře – podařilo překonat.

- Zmapovali jsme příběhy nejméně 3 173 historických stromů vysázených za posledních 99 let a další ještě objevujeme.*
- 18 certifikovaných arboristů sponzorsky ošetřilo 28 stromů ve špatné kondici.*
- Motivovali jsme veřejnost k výsadbám nejméně 2 350 nových stromů. Další denně přibývají.*

To by nebylo možné bez zapojení padesáti partnerů a dárců, dvaceti osobností veřejného života a uskupení, kteří kampani propůjčili svou

tvář, a tisícům z vás, kteří jste nám v kampani pomáhali, radili jste a dělili jste se o vaši radost z objevování příběhů stromů...“

Marcel Fucík: Beskydy (0:31 min.)

Fotograf Marcel Fucík má vlastní reklamní agenturu MARF v Ostravě (www.marf.cz), a tak není divu, že leták na výstavu (na vedlejší straně) a video pozvánku si vytvořil sám. Rozhodně si nenechte jeho výstavu beskydských panoramat v Galerii Lara ujít. Vystavuje velkoplošné formáty fotografií na plátně, které pořídil z dronu. Fotografie jsou na prodej a vzhledem k výrobním nákladům jsou ceny velice vstřícné. Vhodný tip na vánoční dárek!

PŘIPRAVUJEME Nové programové schéma vysílání

TV Ondřejka doposud vysílá tři různě zaměřené programové bloky, které se střídají po jednom dni od neděle do pátku. Sobotní program obsahuje přehled pozvánek na aktuální kulturní akce a dva filmy z archivu českých komedií. Připravovaná změna se dotkne právě sobotního programu vysílání, který bude nově tematicky zaměřen na uvádění dokumentů a reportáží z našeho vlastního archivu. Ten se za téměř šest let od zahájení vysílání úctyhodně rozrostl, a to natolik, že máme z čeho vybírat a můžeme připomínat různá zajímavá, dříve

natočená videa a reportáže.

Zaměření programových bloků bude stejně jako dosud „odpovídat“ na různé otázky. První blok „**Kdo jsme a co děláme?**“ bude obsahovat krátké dokumenty o BRC a práci našich zdravotníků, ukázky léčby a procedur, pozvánky a cyklus Důvěrné hovory - rozhovory se známými osobnostmi, našimi klienty. Druhý blok „**Co ještě děláme?**“ bude představovat zajímavosti z našeho centra, nabídky pro volný čas, pozvánky a reportáže. Obsahem třetího bloku „**Kde se nacházíte?**“ budou dokumenty z historie i současnosti regionu, zajímavosti o Čeladné a okolních obcích, vizitky osobností a událostí.

Sobotní program se bude jako jediný vysílat pouze jednou týdně. Nový čtvrtý blok bude odpovídat na otázku „**Co se u nás dělo a děje?**“ a představovat videa, která stojí za to připomenout, aneb to nejlepší z filmového archivu BRC.

Pro všechny čtyři bloky platí, že mají zhruba délku dvou hodin a opakují se formou smyčky po celých 24 hodin. Nyní je kromě pacientů ubytovaných v léčebných domech v hlavním areálu mohou nově sledovat také pacienti z Polárky. Věříme, že tato změna nabídne našim pacientům ještě více pozitivních zpráv, které jinde nenajdou. A to je cílem TV Ondřejka od zahájení jejího vysílání.

Andrea Adamová

Každý den bez bolesti si užívám

Vážený pane řediteli, před týdnem jsem se vrátila z Vašeho rehabilitačního centra, kde jsem pobývala měsíc v léčebném domě GOLF. Byla jsem zde již potřetí a moc jsem se na tento pobyt těšila. Vracela jsem se mezi známé, vesměs milé a příjemné tváře celého kolektivu zaměstnanců...

Moji přesnou diagnózu máte ostatně k dispozici u paní doktorky Plucnarové. A když jsem tuto teď vzpomněla, pak bych k její osobě zmínila především její pečlivost již při příjmu (byla jsem vícekrát v lázních, tak si to dokáží srovnat), zájem o potíže pacienta, nikdy nebyl problém ji o cokoli požádat. Svým lidským přístupem mi moc pomohla a mohla by být příkladem pro jiné. Tlumochte jí, prosím, můj velký dík.

Nemohu nevyzvednout milou a příjemnou ergoterapeutku Darinku Tomicovou. Je poznat, že své práci maximálně rozumí a její svědomitost a odbornost je opravdu na úrovni.

A to nejlepší, alespoň pro mě, nakonec. Hodně mě trápí mj. bolest svalstva. I když mám doma skvělou masérku, bolesti plevují jen částečně. Proto nemohu stále teď uvěřit, že mě nic nebolí. Věřte, že si to užívám, a kdo nepoznal bolest svalů, tak to možná nepochopí. Všechno je to především zásluha zdravotní sestry Jany Ulčákové a jejímu profesionálnímu aplikování plynových injekcí *. Vždycky si vzpomenu na svůj první pobyt, kdy při příjmu jsem paní doktorce řekla, že nechci plynové injekce *, že mi nikdy nepomohly a ještě bolely. Ale odpověď zněla: „Ale nikde nemají naši Janičku“. A měla pravdu. Tak jak tato dává injekce, to jsem nikde nepoznala. Ví, kam přesně a jemně píchnout, je to prostě profesionál ve svém oboru. Z výsledku této léčby jsem přímo nadšená. Myslím, že i vy jste si tohoto vědom a také toho, že právě takoví lidé Vám dělají tu nejlepší pověst. A i když jsem ze Zlína, stojí mi zato za ní jezdit, protože vím, že mi ona v bolestech pomůže.

Pane řediteli, i Vám děkuji za pomoc při mých ne příliš lehkých zdravotních problémech. Jistě jste pyšný, a to zcela oprávněně, na tyto Vaše zaměstnance. Je mi 72 let, z toho jsem 25 let v invalidním důchodě. Zažila jsem již hodně bolesti, takže vím, o čem mluvím, resp. píši. Každý den bez bolesti si užívám a jsem šťastná, že jsem poznala Janu Ulčákovou, a to i jako člověka.

Přeji Vám hodně úspěchů ve Vašem osobním i pracovním životě a věřte, že Vaše práce, přístup k lidem a uznání odbornosti některých Vašich zaměstnanců je velmi záslužné, vždyť jde o to nejcennější – zdraví lidí!!

S pozdravem **Vlasta Valůchová**, Zlín

* Poznámka redakce: Přesněji řečeno absolvovala paní Valůchová proceduru s názvem pneumopunktura. Při té se - stejně jako u plynových injekcí - používá oxid uhličitý, ale aplikuje se v daleko menších dávkách a menší jehlou do míst akupunkturálních bodů a drah. Více o této pozoruhodné metodě je v článku na stranách 4-5.

Všichni se ke mně chovali s maximálním zájmem

...Před časem jsem absolvoval úspěšnou operaci ramene u MUDr. Boglevského. Pro následnou rehabilitaci mi bylo doporučeno Beskydské rehabilitační centrum v Čeladné a nemohl jsem si vybrat lépe.

Všechnen personál lázeňského domu Polárka, jmenovitě MUDr. Marie Špačková, fyzioterapeut Bc. Jan Neuwirth, paní Markéta Šrámková, ale i všichni ostatní se ke mně chovali s maximálním zájmem a pochopením toho, co potřebuji. Ve své bývalé profesi jsem se také snažil pomáhat lidem a vím, jak náročné to pro personál může být. A jak těžké je být každý den tolika lidem k dispozici. Místní personál to však zvládá s takovým přístupem a nasazením, že se to nijak neprojevuje na kvalitě služeb, které jsou na výborné úrovni, a za to jim chci vyjádřit obdiv a dík.

Kromě lidského přístupu jsem také oceňoval samotnou podobu ubytování. Byl jsem mile překvapený pokojem, ve kterém jsem během pobytu bydlel a ve kterém mi za celou dobu nic nechybělo. Po celém dni na rehabilitacích bylo příjemné se vrátit na pokoj, který je čistý, zařízený a útulný. Věřím tomu, že kvalitní odpočinek se na mém zdraví kladně podepsal podobně jako samotná rehabilitace.

Moc dobře ale také vím, že to, jak dobře BRC funguje, je zásluhou jejího ředitele, MUDr. Milana Bajgara. To on vytvořil takové pracovní prostředí, ve kterém jsou vztahy a rodinná atmosféra stejně důležité, jako výkony a pokroky jednotlivých pacientů a věřím tomu, že bez něj by mělo toto zařízení úplně jinou podobu. Jsem moc rád, že má BRC pod MUDr. Bajgarem právě tento ráz a nepochybuji, že to stálo mnoho práce úsilí jeho i všech v jeho týmu.

Závěrem chci popřát personálu mnoho sil do budoucna a vzkázat jim, že jejich práce má smysl a každý spokojený a vděčný pacient, jako jsem já, je toho důkazem.

Bývalý pracovník Horské služby (oblast Beskydy) **Stanislav Svačinka**

Mám konečně velkou úlevu rukou

...chci Vám poděkovat za možnost léčby ve Vašem rehabilitačním centru Čeladná pneumopunkturou, aplikovanou vynikající zdravotní sestrou paní Janou Ulčákovou. Mám konečně velkou úlevu rukou v oblasti loktů a předloktí, kdy už jsem nemohla ani psát či pracovat na PC. S klasickými plynovými injekcemi nesrovnatelné. K tomu vysoká profesionalita i lidskost paní Ulčákové.

Marcela S.

Přeji jenom příjemné pacienty

Dobrý den, včera jsem navštívil svoji manželku v rehabilitačním zařízení Polárka, kde pobývá po operaci kolena. Setkal jsem se také osobně s velmi příjemnou staniční sestrou paní Česlarovou. Počáteční „šok“ z malinkého WC na pokoji je překonán, využívá prostorných a uzpůsobených na chodbách.

Děkuji všem pečovatelům za ochotný, milý přístup, dobrou kuchyni a přeji jenom příjemné pacienty.

S úctou **Josef Kachník**, Nivnice

Splacený dluh Eduardu Šebelovi

Michaela Šebelová

Rodinná mše za Eduarda Šebelu proběhla v neděli 4. 11. 2018 v kostelíku sv. Prokopa a sv. Barbory v Kunčicích pod Ondřejníkem. Po mši následovalo odhalení pamětní desky, umístěné vlevo před kostelíkem. Rodina Šebelova se rozhodla instalovat pamětní desku u příležitosti 140. výročí narození tohoto výjimečného muže. Eduard Šebela totiž nemá hrob, místo jeho posledního odpočinku bylo na hřbitově, který byl v 70. letech zrušen. Na místě původního hřbitova byl vybudován park, dnes Sad dr. Milady Horákové (vedle Domu kultury města Ostravy). Hrob nebyl přestěhován. Naše rodina tak splatila dluh, který jsme ke svému předkovi cítili.

Text na nové pamětní desce uvádí nejvýznamnější činnosti a funkce Eduarda Šebely a je uveden dole v rámečku. Pokud jde o zde uvedený název obce Hliněvce, ze které byl kostelík převezen, my jsme se s rodinou dohodli, že použijeme název, který naši příbuzní v Praze našli na původním předávacím dokumentu ke kostelíku. Na fotografii je pomník po odhalení letos v listopadu.

Ing. Eduard Šebela, Dr. mont. h. c.

21. 9. 1878 – 26. 7. 1952

veškerým svým konáním se zasloužil o Ostravsko a celý moravskoslezský region

V letech 1920 – 1940 ústřední ředitel Vítkovických kamenouhelných dolů a člen mnoha hornických spolků a korporací byl i velkým sběratelem a podporovatelem umění, který významně přispěl k rozvoji Národního divadla moravskoslezského a k zahájení činnosti ostravského Domu umění, byl přítelem Petra Bezruče a Maxe Švabinského, sportovcem a aktivním činitelem Pohorské jednoty Radhošť s velkými zásluhami o vybudování útulny Tanečnice na Pustevnách, průkopníkem turistiky a lyžování, autorem přehledné turistické mapy Bezkyd i významným členem Okrašlovacího spolku pro Velké Kunčice, Čeladnou a okolí. Eduard Šebela právě tomuto spolku, který stál za významnými místními stavebními projekty, věnoval nádherný kostelík sv. Prokopa a sv. Barbory, který nechal dovést v roce 1931 z Hliněvce na Podkarpatské Rusi, a vedle kterého nyní stojíte.

rodina Šebelova 2018

PŘIJĎTE SI LETOS VÁNOČNÍ DÁRKY VYBRAT DO GALERIE MALÍŘŮ BESKYD

Přemýšlíte o originálních vánočních dárcích? V tom případě si je přijďte vybrat do Galerie malířů Beskyd, kterou najdete přímo pod schody na vyhlídkovou věž v areálu Beskydského rehabilitačního centra. K celoroční nabídce jsme před Vánoci doplnili speciální „kousky“ – vánoční ubrusy a svíčky, ručně malované ozdoby, přírodní kosmetiku a mýdla, keramiku, doutníky, magnetky a půvabné akvarely s typicky beskydskými motivy.

Klidné a voňavé prostředí galerie vás navíc zcela jistě uvede do příjemného rozpoložení, a tak si zde můžete na chvíli odpočinout od vánočního shonu velkých nákupních center. A při té příležitosti si třeba projít i menší stálou expozici malířů zvučných jmen, jejichž díla čas rozhodně neodvál.

Na jednom místě můžete vidět výtvarná díla členů Sdružení výtvarných umělců moravských (SVUM). Toto uskupení bylo založeno v roce 1907 a sdružovalo řadu významných malířů začátku 20. století. Předními představiteli tohoto sdružení byli bratři Joža a Franta Úprkové a bratři Bohumír a Alois Jaroňkové. Bratři Jaroňkové jsou také zakladatelé Valašského muzea v přírodě v Rožno-

vě pod Radhoštěm.

Bohumír Jaroněk měl jeden ze svých ateliérů přímo v místech Beskydského rehabilitačního centra, v tehdejších lázních Skalka. Členové SVUM se zde často scházeli k jednáním i zábavě, stejně jako přední moravští spisovatelé. Podařilo se nám postupně shromáždit některé jejich obrazy, a tak máte nyní možnost sekat se s díly předních výtvarníků v místech, která rádi a pravidelně navštěvovali.

K členům SVUM patřili například Martin Benka, Antonín Frolka, Roman Havelka, Antonín Hudeček, Alois Kalvoda, Stanislav Lolek, Alfons Mucha, František Pečinka a Max Švabinský. O jejich významu pro výtvarné umění v zemích Koruny české svědčí i to, že Bohumír Jaroněk byl v té době prvním Čechem, který se stal členem prestižního vídeňského spolku Hagenbund. Řada umělců, jejichž díla zde můžete vidět, byla Mařákovými žáky na pražské akademii. Jsme rádi, že se s k nám tito významní umělci mohli po více než 100 letech symbolicky vrátit ve svých obrazech.

Spojte užitečné s příjemným a přijďte, jste srdečně zváni. (aa)

Galerie malířů Beskyd
739 12 Čeladná 42;
otevřeno od úterý do neděle
12 - 17 hod.

ČÍSLO S VÁNOČNÍM POSELSTVÍM

Milé čtenářky, milí čtenáři, přeji Vám, abyste v čase vánočním sami sebe obdarovali dostatkem klidu a pohody a prožili svátky tak, jak to máte nejraději. Přála bych si, aby k tomu přispěl i obsah tohoto svátečního čísla. Schválně jsem svůj „editorial“ umístila až sem, abyste už měli přinejmenším po prolistování představu o tom, jaká témata v časopise jsou.

Na náhody nevěřím, a tak jsem se jen zastavila v údivu nad tím, jaký „vánoční řetěz“ článků tentokrát vznikl. Za dvěma „služebními“ odbornými tématy (o vlhkém hojení ran a pneumopunktuře) následuje rozhovor se Zdeňkem Toflem, naším nedávným pacientem, a kromě jiného také ředitelem a dramaturgem festivalu Souznění, který probíhá právě v těchto adventních dnech. Následují zážitky manželů Dudysových z jejich nedávné cesty do Vatikánu, doprovázené unikátními fotografiemi. A o pár stránek dál další „vatikánské reminiscence“ v podobě vzpomínek Zdeňka Tofla na rok 1999, kdy do Vatikánu putoval před Vánoci nejen beskydský smrk, ale také Soubor lidových písní a tanců Valašský vojvoda z Kozlovic. Vždyť to bylo v minulém století... Ta vzpomínka je toho krásnou připomínkou a věřím, že i pro Vás to bude zajímavé čtení.

Návratem do současnosti je zpráva o křtu další z řady „beskydských knih“ s názvem *O lidech v Beskydech a o pozoruhodných přírodních památkách a zajímavostech III*. Hned v roce 2000 při svém založení zahájila společnost Beskydské rehabilitační centrum dlouhodobý projekt s názvem *Obnova a rozvoj kulturního dědictví Moravskoslezských Beskyd*. Jednou z jeho částí je „Podpora literární, publicistické, osvětové a spolkové činnosti“, která například spočívá v objednávce

zakoupení většího počtu výtisků tematicky zaměřených knih ještě před jejich vydáním. Podobně knihu podpořila obec Čeladná, menší počet knih si předem objednali ve Pstruží, Trojanovicích, Tiché, Bašce, Starých Hamrech, v knihkupectví Academia Ostrava a v IC Frenštát pod Radhoštěm. Křest ve společensko-kongresové hale restaurace Golf v Čeladné se stal významnou regionální společenskou událostí, na které se Beskydské rehabilitační centrum představilo jako podporovatel kulturních aktivit v našem regionu, o čemž svědčí i přiložené fotografie.

Ale to není vše. V řetězu následuje článek Petra Andrla o vzniku nejznámější vánoční písně Tichá noc, a to jsme ještě o hodně dál v minulosti. A můžeme se trochu zasnít a představit si, jak to tenkrát všechno bylo. A jaké je to dnes...

Ani se mi nechce věřit, že toto číslo Fontány završuje devátý rok existence časopisu. Pokud vím, žádné nám podobné rehabilitační zařízení svůj vlastní časopis v této podobě nemá. Je to zcela unikátní také proto, že časopis je rozšiřován zdarma a rok od roku zasahuje širší čtenářskou obec. Je to tak proto, že o šíření časopisu se velkou měrou také starají sami naši pacienti. Jak to vím?

Přes tři sta bývalých pacientů a klientů se během let zaregistrovalo k odběru novinek na svůj e-mail a z jejich reakcí vyplývá, že Fontánu v elektronické podobě rozesílají dál. Často se také stává, že pochvalný či děkovaný dopis, zasláný vedení podniku, obsahuje na závěr doušku: „Prosím o zveřejnění mého dopisu ve Vašem časopise“. Na místech v areálu BRC, kam nová čísla postupně umísťujeme do té doby, než vyčerpáme celkový náklad tisíc kusů, mizí časopi-

sy během několika hodin. Stejně tak i v ambulancích nemocnice ve Frýdku-Místku, v infocentrech a v čekárnách ordinací v okolních obcích. Nedělám si iluze o tom, že by tomu bylo stejně, kdyby se časopis prodával, i kdyby to bylo „jen“ za cenu výroby. Taková je dnes doba. Ale právě tím, že se vedení BRC rozhodlo hradit veškeré náklady na přípravu a tisk Fontány z vlastních prostředků, může časopis vykonávat tuto „osobní“, hmatatelnou a v mnoha případech adresnou službu, kterou jinými prostředky vykonat nelze. Pro generaci našich pacientů je časopis, ve kterém si mohou třeba „sáhnout“ na svůj vlastní dopis, nebo si přečíst životní příběh paní, která „ležela s nimi na pokoji“, tím nejvhodnějším a vítaným informačním prostředkem.

Pro mě osobně je každé nové číslo jako dárek, který vzniká docela dlouho a je závislý na spolupráci s mnohými kolegyněmi a kolegy. A vždycky mám dojem, že tohle poslední číslo je to nejlepší. Vy, kteří jste jakoukoliv měrou přispěli v minulosti k obsahu Fontány, jistě víte, jak lehké se psaní zdá být do té doby, než začnete. Já to mám úplně stejně, a tak mi tento dárek připadá navíc jako zázrak, že se podařilo nakonec vše dát dohromady. Zázrak, který bylo možné uskutečnit také díky Vám.

A tak jsem Vám všem, milé kolegyně a kolegové, pacientky a pacienti, chtěla poděkovat za Vaši pomoc a ochotu podělit se o to, co umíte, nebo o to, co máte na srdci. To je totiž to nejcennější, co můžeme jeden druhému dát.

**Přeji Vám krásné Vánoce
a v roce 2019 co nejpevnější
zdraví. A radost ze života...**

Andrea Adamová

NEZAPOMEŇTE

Uzávěrka fotosoutěže je 31. 12. 2018

Tento krásný zimní snímek z parku BRC nám do loňského ročníku fotosoutěže MÝMA OČIMA poslal příborský fotograf Rudolf Jarnot (*shodou okolností jeho samého vyfotografovali naši spolupracovníci při křtu knihy, o němž píšeme uvnitř listu*). Připomínáme tímto, že na zaslání snímků zbývá již jen něco málo přes dva týdny.

Přesné podmínky účasti v soutěži jsou na letáku vpravo, i letos je téma stejné. A jako v předchozích letech očekáváme podobně zajímavé snímky z Beskydského rehabilitačního centra či z jeho blízkého okolí.

V uplynulém ročníku jsme vybírali z celkem 159 snímků, které nám poslalo 13 autorek a 7 autorů. 11 z nich se naší soutěže zúčastnilo již v uplynulých letech, 9 bylo nováčků. Nováčkovský přírůstek nás těší, ale neméně i to, že snímky do soutěže posílají i klienti a pacienti, kteří k nám jezdí opakovaně.

Berte tedy idylický snímek zimní pohádky jako výzvu k pátrání v archivu Vašich letošních „úlovků“. Budeme rádi, když nám je pošlete nejpozději do Silvestra. (red)

FOTOSOUTĚŽ 2018

- LÁZEŇSKÁ STOPA -

Beskydské rehabilitační centrum vyhlašuje VIII. ročník soutěže amatérských fotografií na téma:

MÝMA OČIMA

Jste naším pacientem, klientem, hostem, či náhodným návštěvníkem? Vyfotografujte, co vás zaujalo v Beskydském rehabilitačním centru či v jeho blízkém okolí, a přihlaste se do soutěže!

PRÁVIDLA SOUTĚŽE

- **Soutěže se mohou zúčastnit** pacienti, klienti a zaměstnanci BRC, hosté AD Lara, návštěvníci areálu, občané okolních obcí apod.
- **Především jde o originalitu fotografií** a vystižení tématu „Mýma očima“ jejich autorem
- **Nápaditost se meze nekladou**, snímky mohou být humorné i vážné, mohou se například týkat určitých situací, činností, osob, zvířat, přírody, vlivů počasí, průběhu procedur nebo léčby
- **Vítáme doplnění snímků vhodným komentářem**
- Všechny přihlašované snímky musí být pořízeny v roce 2018
- Do soutěže je možné zaslat maximálně 10 snímků
- Optimální velikost a kvalita snímků je minimálně 700 kB (nebo větší)
- Autor fotografií odpovídá za souhlas případně vyfotografovaných osob; zasláním snímků souhlasí s jejich dalším využitím pro potřeby BRC (zveřejnění na internetu, v časopise Čeladenská fontána, v reklamě)
- **Přihlášení fotografií:** Během celého soutěžního období
  - E-mailem na adresu adamova@brc.cz nebo ozanova@brc.cz
  - Osobně předáním ke stažení na vhodném nosiči (flash disk, CD apod.) ve správní vile Běla, 1. patro, kancelář marketingu, ☎ 558 616 292
- **Povinné údaje:** jméno a příjmení autora, název a datum snímku, případně bližší popis místa, kontaktní adresa, telefon, e-mail
- **Uzávěrka soutěže: 31. prosince 2018**
- **Vyhlášení vítězů, odměna:** do 15. února 2019 na webu BRC, Facebooku a poté v Čeladenské fontáně; vítězové obdrží drobné ceny; při využití snímku ve video dokumentu uvedeme v titulcích jméno autora.
V souvislosti s pobytem v BRC vítáme i nadále také mimosoutěžní fotografie na libovolné téma (příroda, procedury, volný čas apod.) Těšíme se na Vaše záběry ☺

Čeladenská FONTÁNA.

Nepravidelný zpravodaj Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné. Redakce: Mgr. Andrea Adamová.

Redakční rada: Dobroslava Havránková, Věra Machálková, Ing. Jana Ožanová. Adresa redakce: BRC, 739 12 Čeladná 42.

Grafická úprava: A. Adamová. Tisk ME® a René Daubner - APRO Bruntál.

Distribuce dle rozdělovníku, v PDF ke stažení na adrese www.brc.cz/casopis-brc/. Zájemcům zašleme každé vydání na e-mail.

Toto dvojčíslo vyšlo v prosinci 2018 v nákladu 1 000 výtisků.